

ઘોરણા : 9 ગુજરાતી

પાઠ : 12

સખી માર્કડી

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન : 1 નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખરા (✓) ની નિશાની કરો.

(૧) લેખક નકશામાં માર્કડીની લીટી શોધતા નથી કારણ કે...

(ક) લેખકને નકશા-વાચન આવડતું નથી

(ખ) માર્કડી ખૂબ જ મોટી નદી છે.

(ગ) એ સખી મટી નદી થઈ જય તેવો ભય છે.

(ધ) એ નદી નકશામાં દેખાતી નથી.

(૨) મહાદેવે મૃક્કડ ઋષિને વરદાનમાં કેવું બાળક આપવા કર્યું ?

(ક) તરત મૃત્યુ પામનાર બાળક

(ખ) સોળ વર્ષ જીવનાર સદ્ગુરી બાળક

(ગ) સો વર્ષ જીવનાર મૂઢ બાળક

(ધ) ઉપરના (ખ) અને (ગ) બંને

(૩) માર્કડી લેખકને શું આપતી ?

(ક) શક્કરિયાં

(ખ) અમૃત જેવું પાણી

(ગ) મૃગનક્ષત્રનાં દર્શાન

(ધ) ઉપરના (ક) (ખ) (ગ) ત્રણેથ

(૪) ધૂષ્ટા માટે યમરાજને કોણો ઠપકો સાંભળવો પડ્યો ?

(૫) ત્રિશૂળધારી શિવજીનો

(ખ) માર્ક્ઝીય ઋષિનો

(ગ) ઋષિપત્નીનો

(ધ) ભાઈ-બહેનનો

પ્રશ્ન : 2 નીચેના પ્રશ્નોનોનાં બે-ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર આપો.

- (1) માર્કડેય જેમ જેમ ઉંમરમાં ખીલતો જાય તેમ તેમ મા-બાપનાં વદન જ્ઞાન થતાં જાય, કારણ કે ..
- > માર્કડેય જેમ જેમ ઉંમરમાં ખીલતો જાય તેમ તેમ મા-બાપનાં વદન જ્ઞાન થતાં જાય, કારણ કે તેમનાં મનમાં ચિંતા હતી કે જોતજોતામાં માર્કડેય સોળ વર્ષનો થઈ જશે. તેની વયમર્યાદા પૂરી થતાં એ જીવશે નહિ અને તેઓ કરીથી નિઃસંતાન થઈ જશે.

(2) માર્કડીને કંઠે અસાધારણ અદભુત એવું કશું નથી તેમ છતાં લેખકને એ શા માટે ગમે છે ?

➤ માર્કડીને કંઠે ખાસ ફૂલો નથી. જતજતનાં રંગીન પતંગિયાં નથી. રૂપાળા પણ્ણર નથી. પોતાના મધુર કલરવથી ચિત્તને અસ્વસ્થી કરે એવા નાના-મોટા પ્રપાત પણ નથી. આમ, અસાધારણ અદ્ભુત કહી શકાય એવું કશું જ નથી છતાં લેખકને માર્કડી ગમે છે, કરણ કે ત્યાં કેવળ પ્રેમજ શાંતિ છે.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેના પ્રશ્નોનાં સાત-અઠ લીટીમાં ઉત્તર આપો.

(1) માર્કડી સાથેનો લેખકનો સહવાસ તમારા શબ્દોમાં વર્ણવો.

➤ માર્કડી નદી લેખકની નાનપણાની સખી છ. લેખકને
એમના તાલુકાના નકશામાં માર્કડીની લીટી શોધવામાં રસ નહોતો.
તેઓ માનતા કે તેમ કરવા જાય તો માર્કડી એમની સખી મટીને
સામાન્ય નદી બની જાય.

તેમને તો એના પાણીમાં પગ મોકળા કરીને બેસવાનું ગમતું.

નાનપણમાં તેઓ માર્કડી સાથે કેટલીયે વાતો કરતા.

એકબીજાનો સહવાસ જ એમના આનંદ માટે પૂરતો હતો.

માર્કડી શું બોલે છે તે સમજવાની લેખક દરકાર ન કરતાં.

લેખક જે બોલે એનો અર્થ કરવા માર્કડી શોભતી નહિ. તેઓ

એકબીજાને ઉદ્દેશીને વાતો કરે છે એટલું જ એમને માટે પૂરતું હતું.

ભાઈ-બહેન ઘણે વરસે મળે એટલે એકબીજાને હજાર સવાલ
પૂછે, પણ એ સવાલો પાછળ જિશાસા નથી હોતી. એ તો પ્રેમ
વ્યક્ત કરવાનો એક પ્રકાર છે. લેખક અને એમની સખી માર્કડી
વચ્ચેના સંબંધો પણ આવા જ હતા. સવાલ શો પૂછ્યો અને જવાબ
શો મળ્યો એ તરફ ધ્યાન આપવા જેટલી સ્વસ્થતા એમના
પ્રેમમિલનમાં નહોતી.

(2) માર્કડેય ઋષિની કથા તમારા શબ્દોમાં આલેઓ.

મૃકુંડ ઋષિને સંતાન ન હતું. એમણે તપશ્ચર્યા કરીને

મહાદેવને પ્રસંજ કર્યો. મહાદેવે વરદાન તો આપ્યું, પણ એમાં

વિકલ્પ મૂક્યો. મૃકુંડ ઋષિ સોળ વર્ષ સુધી જીવનાર સદગુણી

બાળક પસંદ કરે અથવા સો વર્ષ જીવનાર મૂર્� બાળક પસંદ

કરે. મૃકુંડ ઋષિ વિમાસણમાં પડી ગયા.

તેમણે તેમનાં ધર્મપત્નીની સલાહ લીધી. ધર્મપત્નીએ કહ્યું
કે, સગુણી બાળક ભલે સોળ વર્ષ જીવે, પણ એ જ કુલોદ્ધારક
થશે. આથી બંનેએ સોળ વર્ષ જીવનાર સગુણી બાળક માગી
લીધું. એનું નામ માર્ક્ડેય પાડ્યું. માર્ક્ડેય જેમ જેમ મોટો થતો
જાય તેમ તેમ મા-બાપના ચહેરા પર જ્ઞાનિ છવાઈ જાય.
એક દિવસ સોળ વર્ષનો માર્ક્ડેય પૂજામાં બેઠો હતો ત્યારે યમરાજ

તેને લેવા પાડા પર બેસી આવ્યા. શિવલિંગને લેટીને બેઠેલા
યુવાન માર્ક્ઝેયને અડકવાની યમરાજમાં હિંમત નહોતી. આખરે
યમરાજે એના પર પાશ ફેંક્યો. ત્યાં તો શિવલિંગમાંથી
સાક્ષાત् ત્રિશૂળધારી શિવજી પ્રગટ થયા અને યમરાજે કરેલી
ધૃષ્ટા બદલ તેમને ઠપકો આપ્યો. મૃત્યુંજ્ય મહાદેવનાં દર્શન
થતાં માર્ક્ઝેયના મનમાં બીક ન રહી. એને જીવનદાન મળ્યું.

Thanks

For watching